

Poradce/poradkyně systému managementu ochrany životního prostředí (kód: 16-016-T)

Autorizující orgán:	Ministerstvo životního prostředí
Skupina oborů:	Ekologie a ochrana životního prostředí (kód: 16)
Týká se povolání:	Ekolog specialista
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	7

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v právních předpisech pro ochranu životního prostředí	7
Aplikace prvků systému managementu ochrany životního prostředí	7
Využívání metodik a dobrovolných nástrojů v systému environmentálního managementu	7
Metodické řízení dokumentace a databází pro systém environmentálního managementu v organizaci	7
Vedení a moderování týmu, řízení projektu v systému environmentálního managementu	7
Příprava odborných podkladů a stanovisek pro jednání organizace s kontrolními orgány a s orgány ochrany životního prostředí	7

Platnost standardu

Standard je platný od: 19.06.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v právních předpisech pro ochranu životního prostředí

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat postup identifikace relevantních požadavků právních předpisů	Ústní ověření
b) Vysvětlit na příkladech kategorizaci zdrojů znečišťování ovzduší	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat a na konkrétních příkladech, které si zvolí uchazeč, prezentovat uplatnění požadavků právního předpisu pro nakládání s vodami k výrobním účelům a pro nakládání s odpadními vodami	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Popsat požadavky na monitorování zařízení s obsahem regulovaných látek a/nebo fluorovaných skleníkových plynů	Ústní ověření
e) Popsat požadavky na nakládání se závadnými látkami	Ústní ověření
f) Vysvětlit hierarchii v nakládání s odpady a obecný postup zařazování odpadů podle kategorií a Katalogu odpadů	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Uvést povinnosti organizace vyplývající ze zákona o hospodaření energií	Ústní ověření
h) Charakterizovat role výrobců a uživatelů nebezpečných chemických látek a směsí a jejich povinnosti při nakládání s nimi	Ústní ověření
i) Vysvětlit požadavky zákona o ochraně veřejného zdraví na nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi	Ústní ověření
j) Vysvětlit na příkladu, co je předmětem posuzování vlivů záměru na životní prostředí a způsob tohoto posuzování	Praktické předvedení a ústní ověření
k) Vysvětlit na příkladu účel zákona o prevenci závažných havárií a z něj vyplývající povinnosti	Praktické předvedení a ústní ověření
l) Popsat účel zákona o integrované prevenci (IPPC)	Ústní ověření
m) Vysvětlit na příkladu účel zákona o ekologické újmě a o její nápravě	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Aplikace prvků systému managementu ochrany životního prostředí

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit princip systémů managementu založených na zlepšování (Plánuj -Dělej-Kontroluj-Jednej, PDCA)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Uvést rozdíly systému podle ISO 14001 a EMAS	Ústní ověření
c) Vysvětlit vztahy mezi normami pro systémy managementu (tj. environmentálního managementu (EMS), managementu kvality (QMS), bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (SM BOZP), managementu hospodaření s energií (EnMS)) a možnosti využít těchto vztahů	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Uvést zdroje informací pro stanovení environmentální politiky, strategie, cílů, plánů a koncepce organizace v oblasti životního prostředí a jejich uplatnění v uchazečem zpracované studii	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Vysvětlit pojem kontext organizace a jeho využití při určení rozsahu a tvorbě systému environmentálního managementu	Ústní ověření
f) Uvést příklady systémových rizik a příležitostí, které je nutno řešit v rámci vytvoření a udržování systému environmentálního managementu	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Vysvětlit na příkladech uvedených v uchazečem zpracovaném vzoru registru environmentálních aspektů postupy identifikace a hodnocení významnosti environmentálních aspektů a sestavování registru environmentálních aspektů	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Popsat na příkladech možnosti řízení environmentálních aspektů a souvisejících opatření uvedených v uchazečem zpracovaném vzoru registru environmentálních aspektů	Praktické předvedení a ústní ověření
i) Popsat požadavky systému environmentálního managementu na formy řízení provozu a metody jejich naplnění	Ústní ověření
j) Popsat na příkladech metody interní a externí komunikace a jejich význam pro systém managementu	Praktické předvedení a ústní ověření
k) Popsat metody identifikace neshod a účel, vytvoření a zavedení postupu pro řízení neshod a stanovení a vyhodnocení nápravných opatření	Ústní ověření
l) Vysvětlit na příkladu účel interních auditů, jejich plánování a realizaci	Praktické předvedení a ústní ověření
m) Popsat účel přezkoumání systému managementu vedením organizace	Ústní ověření
n) Uvést účel indikátorů environmentální výkonnosti a příklady stanovení těchto indikátorů	Praktické předvedení a ústní ověření
o) Navrhnout postupy monitorování indikátorů environmentální výkonnosti a vyhodnocování výstupů monitoringu pro cíle a opatření v oblasti ochrany životního prostředí v organizaci	Praktické předvedení a ústní ověření
p) Popsat účel hodnocení souladu se závaznými povinnostmi a způsoby jeho provedení s využitím uchazečem zpracované studie	Ústní ověření
q) Navrhnout v rámci studie formu a obsah školení zaměstnanců na různých pracovních úrovních se zaměřením na zavedení EMS	Ústní obhajoba přinesené práce
r) Vysvětlit vztah mezi technickou normalizací, akreditací a certifikací systémů a osob	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Využívání metodik a dobrovolných nástrojů v systému environmentálního managementu

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit východiska bilančních modelů, Sankeyův diagram, indikátory materiálových a energetických toků, jejich účel a možnosti jejich využití v systému řízení	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vysvětlit metodiku prevence vzniku odpadů a znečištění (metodika čistší produkce) a možnosti jejího využití v systému řízení	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat účel studie posuzování životního cyklu (Life Cycle Assessment, LCA) a jaké dopady na životní prostředí z ní lze vyvodit	Ústní ověření
d) Uvést, proč vychází metodika ekodesignu z hodnocení celého životního cyklu výrobku a jak se tento přístup prakticky uplatňuje	Ústní ověření
e) Popsat účel energetického auditu a možnosti využití výstupů auditu	Ústní ověření
f) Vysvětlit na příkladu možnosti využití informací environmentálního účetnictví na podnikové úrovni	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Vysvětlit pojmy environmentální značení a environmentální prohlášení a jejich využití v systému environmentálního managementu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Metodické řízení dokumentace a databází pro systém environmentálního managementu v organizaci

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat požadavky normy ISO 14001 na dokumentované informace	Ústní ověření
b) Popsat možnosti využití jiných dokumentů organizace pro systém environmentálního managementu	Ústní ověření
c) Uvést příklady využití databází a záznamů o průběhu provozu a výsledcích systému environmentálního managementu k řízení environmentálních problémů organizace a identifikaci příležitostí ke zlepšování systému environmentálního managementu	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Sestavit obecné schéma činností při nakládání s odpady pro interní dokument organizace	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Vysvětlit na příkladech ohlašovacích povinností z oblasti životního prostředí účel integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP)	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Uvést možnosti využití informačních technologií v systému environmentálního managementu	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení a moderování týmu, řízení projektu v systému environmentálního managementu

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat přístup k sestavení pracovní skupiny k tvorbě a zavádění systému environmentálního managementu a možné způsoby její motivace	Ústní ověření
b) Navrhnout formu a obsah školení zaměstnanců na různých organizačních úrovních se zaměřením na zavedení systému environmentálního managementu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vysvětlit na příkladu účel a průběh brainstormingu	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Navrhnout cvičný příklad SWOT analýzy ke koncepci ochrany životního prostředí v organizaci	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Zdůvodnit požadavky na kvalifikaci interních auditorů	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Navrhnout k jednotlivým krokům zavádění systému informační zdroje a další případné materiálně-technické vybavení, odpovídající vzdělávacím cílům a požadovaným kompetencím	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Uvést obecné zásady řízení projektu na příkladu poradenství při zavádění systému environmentálního managementu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Příprava odborných podkladů a stanovisek pro jednání organizace s kontrolními orgány a s orgány ochrany životního prostředí

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést příklad opatření k ochraně životního prostředí, které souvisí se změnou činnosti organizace a vyžaduje rozhodnutí relevantního orgánu veřejné správy	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat přístup k využití referenčních dokumentů o nejlepších dostupných technikách (BREF) při porovnávání úrovně technologie používané organizací, která žádá o integrované povolení	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Posoudit obsah předloženého havarijního plánu pro případ úniku závadných látek na základě vzorové struktury požadované vyhláškou č. 450/2005 Sb.	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Vysvětlit základní požadavky správního řádu z hlediska kontroly orgány ochrany životního prostředí	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Podle zásad pedagogiky a psychologie by zkouška měla být diskusí partnerů. Uchazeč by měl prokázat, že má dovednosti požadované pro kvalifikační úroveň 7, to znamená, že umí organizovat a řídit činnosti, integrovat poznatky z různých oblastí a používá systémové myšlení při inovacích. Příklad: nemá být ověřována podrobná citace zákona a hodnot číselných koeficientů, ale schopnost požadavky zákona aplikovat a dávat do souladu s požadavky jiných zákonných předpisů, přičemž uchazeč může používat potřebné zdroje informací, jako jsou texty zákonů a vyhlášek, databáze látek, odpadů, jejich vlastností atd. stejně, jako je tomu reálně v praxi.

Autorizovaná osoba připraví zadání případových studií organizací z deseti výrobních odvětví a služeb na téma: **Návrh formy a obsahu školení zaměstnanců na různých organizačních úrovních se zaměřením na zavedení EMS.**

Autorizovaná osoba uchazeči, po jeho přihlášení ke zkoušce, náhodně vybere a zašle jedno ze zadání; dva týdny před zkouškou zašle uchazeč studii autorizované osobě. Studie musí obsahovat kapitulu k metodikám tvorby registru závazných povinností (právních požadavků) a registru environmentálních aspektů, včetně popisu opatření k dosažení environmentálních cílů. Studie by měla mít minimálně 10 normostran textu (1 800 znaků na stránce).

Při obhajobě uchazeč přednese krátký referát k obsahu a postupu řešení studie, objajoba probíhá formou diskuse ke studii, autorizovaná osoba klade otázky, aby zjistila, zda uchazeč studii vypracoval samostatně, např. k důvodům zvoleného postupu a metodik, získávání a využití relevantních dat, možnosti chybného hodnocení a opatření k nápravě nebo riziku postupu.

ku.

U kompetence "Orientace v právních předpisech pro ochranu životního prostředí" jsou kritéria b), f), j), k), m) ověřována simulací aplikace právního předpisu pro modelovou situaci.

Stejně tak u kompetencí "Metodické řízení dokumentace a databází pro systém environmentálního managementu v organizaci", kritérium e) a u kompetence "Příprava odborných podkladů a stanovisek pro jednání organizace s kontrolními orgány a s orgány ochrany životního prostředí", kritérium a), jsou ověřována simulací aplikace právního předpisu pro modelovou situaci.

U kompetencí:

"Aplikace prvků systému managementu ochrany životního prostředí, kritéria a), c), d), f), g), h), j), l), n),

"Využívání metodik a dobrovolných nástrojů v systému environmentálního managementu", kritéria a), b), f),

"Metodické řízení dokumentace a databází pro systém environmentálního managementu v organizaci", kritéria c) a f),

"Vedení a moderování týmu, řízení projektu v systému environmentálního managementu" kritéria c), e),

"Příprava odborných podkladů a stanovisek pro jednání organizace s kontrolními orgány a s orgány ochrany životního prostředí", kritérium b),

jsou ověřována formou simulace konkrétní profesní ústní komunikace. Způsob komunikace by měl mít formu odborné diskuse obvyklé při jednání s kontrolními orgány nebo organizačními složkami a subjekty organizace.

Pro praktické ověřování připraví autorizovaná osoba ke zkoušce modelový provozní dokument pro tuto kompetenci:

Metodika přípravy odborných podkladů a stanovisek pro jednání organizace s kontrolními orgány a s orgány ochrany životního prostředí, kritérium c):

Posoudit opatření předloženého havarijního plánu pro případ úniku závažných látek na základě vzorové struktury požadované vyhláškou č. 450/2005 Sb. Autorizovaná osoba připraví modelový provozní dokument, který bude obsahovat 10 chyb a nedostatků, nejméně šest z nich by měl uchazeč najít. Může se stát, že uchazeč vzhledem ke své praxi bude považovat za chybu i jiný text než chybu záměrně připravenou. Autorizovaná osoba označení takové chyby uzná, když uchazeč svůj názor v diskusi obhájí. Uchazeč může využít při

přípravě předpisy, které si vybere z dostupné databáze.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat tento požadavek:

- Vysokoškolské, minimálně magisterské vzdělání, držitel personálního certifikátu manažer EMS nebo auditor EMS, vydaného akreditovanou organizací provádějící personální certifikace podle EOQ (European Organization for Quality) schématu, případně jinou organizací podle jiných, mezinárodně uznaných pravidel (např. IEMA, IRCA) a alespoň 5 let praxe v oblasti managementu životního prostředí.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro řádný výkon zkoušky musí mít autorizovaná osoba k dispozici dále uvedené vybavení:

- přístup k aktuálním níže uvedeným dokumentům v elektronické či tištěné podobě:
 - věcně dotčeným zákonům, vyhláškám, předpisům a normám v aktuálním znění k:
 - ochraně životního prostředí,
 - odpadům,
 - vodám, ovzduší, půdě,
 - chemickým látkám,
 - integrované prevenci a omezování znečištění,
 - integrovanému registru znečištění,
 - integrovanému systému plnění ohlašovacích povinností,
 - bezpečnosti práce;
 - k referenčním dokumentům nejlepších dostupných technik (BREF);
- prostory odpovídající bezpečnostním a hygienickým předpisům a vybavenost pro ověřování kritérií formou praktického předvedení i ústního ověřování;
- zadání případových studií organizací z deseti výrobních odvětví a služeb na téma: Návrh formy a obsahu školení zaměstnanců na různých organizačních úrovních se zaměřením na zavedení EMS
- PC s přístupem na internet.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 6 až 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard profesní kvalifikace připravila SR pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Centrum inovací a rozvoje.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR